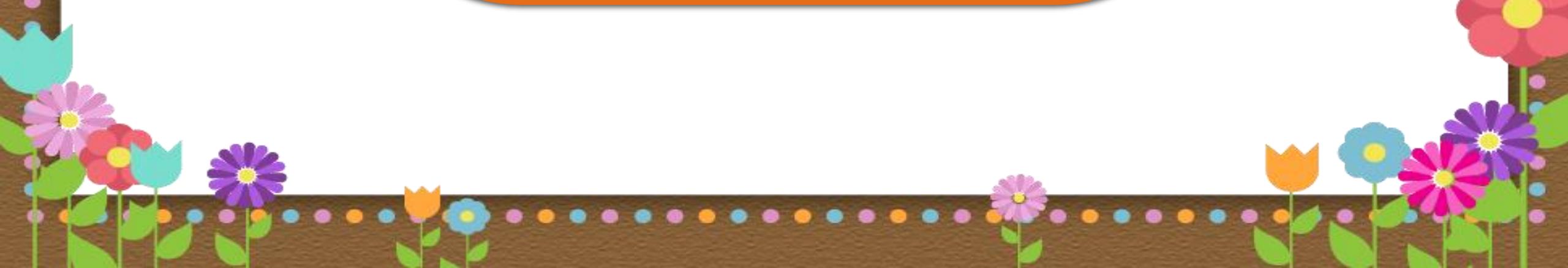

ધોરણ : 7

ગુજરાતી

પુનરાવર્તન - 2

1. નીચે આપેલા શબ્દોના અર્થ આપી તેનો વાક્યપ્રયોગ કરો.

(1) સરિયામ – મુખ્ય, ધોરી

➢ ભરઉનાળે સરિયામ રસ્તા પર બહુ ઓછા માણસો જોવા મળે છે.

(2) વિલાસ – મોજ, શોખ

➢ ધનપતરાયે વિલાસ પાછળ લખલૂટ પૈસો વાપરી નાખ્યો.

(3) અનાયાસે – સહેલાઈથી, સુગમ રીતે

➢ આ પરીક્ષામાં અનાયાસે જ તે વર્ગમાં પ્રથમ આવી ગયો.

(4) જીવનપાથેય - જીવનને ઉપયોગી ભાથું

➤ મહાત્મા ગાંધીએ આ પેઢીના યુવાનો માટે જીવનપાથેય પૂરું પાડ્યું છે.

(5) શાખ - આબરૂ, પ્રતિષ્ઠા

➤ સમાજમાં મારા કકાની શાખ ઘણી સારી છે.

(6) સિંહલદ્વીપ - શ્રીલંકા

➤ સિંહલદ્વીપ ભારતના દક્ષિણ હેડે આવેલો એક ટાપુ છે.

2. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(1) લીખુ એની મા પાસે શા માટે ઘોંકું બોલ્યો ?

> લીખુની મા અને એના ભાંડ ભૂખ્યાં હતાં. એની પાસે એટલા દાળિયા નહોતા, કે જેથી ઘરનાં બધાંની ભૂખ સંતોષી શકાય. બધાંને દાળિયા મળી રહે એ માટે લીખુએ દાળિયા ખાધા નહિ. કુટુંબ પ્રત્યેની લાગણીને કારણે તે એની મા આગળ ઘોંકું બોલ્યો કે પોતે ધરાઈને ખાધું છે.

(2) કાકાસાહેબનો વકીલને બદલે એન્જિનિયર થવાનો હેતુ શો હતો ?

➤ વકીલ થવામાં લાંચ લેવાનું થાય, પ્રજાને હેરાન કરવી પડે ને અન્યાય કરવો પડે, જ્યારે એન્જિનિયર થવામાં લાંચ લેવામાં સરકાર છેતરાય, પ્રજાને હેરાન કરવી ન પડે કે તેને અન્યાય પણ ન થાય. વળી એન્જિનિયર થવાથી અધર્મમાં પણ ધર્મબુદ્ધિ સાચવવાનું ગૌરવ લઈ શકાય. વકીલને બદલે એન્જિનિયર થવા પાછળ લેખકના આ હેતુ હતો.

(3) ભાલીએ દિયરને કેવું મહેણું માર્યું છે. ?

➤ ભાલીએ દિયરને મહેણું માર્યું છે કે તમે આપસના સરદાર છો
અને ભાઈની કમાણી પર જલસા કરો છો. તમારો અવતાર
નકામો છે.

(4) “નિરંતર ઉદ્ઘોગ એટલે બા” એમ લેખક શા માટે કહે છે ?

➢ બા જુવ્યાં ત્યાં સુધી ઊંમર કે નિરાશાને તેમણે પોતાની નજીક આવવા દીધાં નહોતાં. તેમણે કર્મ અને ધર્મને સમાન ગાણ્યા હતાં. તે કામઠા હતાં અને સતત પ્રવૃત્તિશિલ રહેતાં હતાં. ધરનાં નાનાંમોટાં તમામ કામકાજ કરવાં અને બાળકોને ઉછેરવાં, દિવસરાત તેમની આ જ પ્રવૃત્તિ રહી હતી. માટે લેખક કહે છે, ‘નિરંતર ઉદ્ઘોગ એટલે બા.’

3. નીચેની કાવ્યપંક્તિ પૂર્ણ કરો.

(1) તરિયાતોરણ બારે બંધાવીએ;

મોતીડે ચોક પુરાવીએ જુ રે. સખી..

ગંગાજમાનાનાં નીર મંગાવીએ;

મારા વહાલાજુનાં ચરણ પખાળીએ જુ રે.

(2) ઉંચેથી આરપાર સરતું આકાશ હવે

ઉત્તરશે ધોધમાર હેઠું,

ભીજાતા વાયરાઓ વહેશે સંદેશા કે

ચોમાસું ધારધાર બેઠું.

કાલથી તો રહેતા'તા આપણે ને

કાલથી તો વાઇંટો રહેશે મકાનમાં.

4. નીચેના રૂઢિપ્રયોગનો વાક્યપ્રયોગ કરો.

(1) ઊગારી લેવું - બચાવી લેવું

➢ દ્રાઇવરે સમયસૂચકતા વાપરીને, મુસાફરોને અક્ષમાતથી ઊગારી લીધાં.

(2) રાડ ફાટી જવી - ભયથી ચીસ પડાઈ જવી

➢ રસ્તાની વચ્ચે ચાલતી બસની બ્રેક ફેઇલ થઈ જતાં,
સૌની રાડ ફાટી.

(3) ગળગળા થવું - ભાવુક થઈ ઊઠવું

➢ દીકરીને સાસરે વિદાય કરતાં કુટુંબીજનો ગળગળાં થઈ ગયાં.

(4) ઉમેદ બર ન આવવી - આશા ન ફળવી

➢ નાપાસ થતાં, પારસની એન્જિનિયર થવાની ઉમેદ બર ન આવી.

5. નીચે આપેલી કહેવતો સમજાવો.

(1) દશેરાએ ઘોડું ન દોડવું - ખરે સમયે ઉપયોગમાં ન આવવું.

➢ પહેલાં દશેરાને દિવસે ઘોડાઓની સ્પર્ધા થતી. આખું વરસ ઘોડું દોડતું હોય ને જ્યારે સ્પર્ધા હોય ત્યારે જ ન દોડે, એ સંદર્ભમાં આ કહેવત રચાઈ છે. માણસને જે સમયે જરૂર હોય ત્યારે જ કોઈ વસ્તુ ઉપયોગમાં ન આવે ત્યારે આ કહેવત પ્રયોજય છે.

(2) મામાનું ઘર કેટલે? દીવો બળે એટલે – નજીકના ભવિષ્યમાં

જ પરિણામ મળી જતું, પોતાની મંજિલથી નજીક હોવું.

➤ લાંબો સમય ચાલ્યા પછી પણ પોતાની મંજિલ દેખાતી ન

હોય ત્યારે કોઈ પૂછી, “હજી કેટલું દૂર છે?” ત્યારે હવે સાવ
નજીક છે.” એ જણાવવા માટે આ કહેવતનો ઉપયોગ થાય છે.

6. શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ આપો.

(1) જેનો પતિ હૃયાત છે તેવી સ્ત્રી

➤ સુહાગણ, સૌભાગ્યવતી

(2) તેજસ્વી વિદ્યાર્થીને અભ્યાસ માટે મળતી આર્થિક સહાય

➤ શિષ્યવૃત્તિ

(3) પવનથી ઊડેલા વરસાદના છાંટા

➤ વાણી

(4) ચાંદીનો રણકારવાળો સિક્કો

➤ કલદાર

(5) તાલુકાનું વસૂલાત સંબંધી કામ કરનાર અમલદાર

➤ મામલતદાર

(6) પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વ ધરાવનાર

➤ જાજરમાન

7. '.... અને હું પરીક્ષા ન આપી શક્યો' એ છેલ્લું વાક્ય બને તેવી નાનકડી પ્રસંગવાર્તા લખો.

તે દિવસે મારી છ માસિક પરીક્ષાનું છેલ્લું પેપર આપવાનું હતું. હું ઘરેથી સમયસર નીકળ્યો અને બસની તારમાં ઉભો રહ્યો. લગભગ વીસ-પચીસ મિનિટ ઉભો, છતાં બસ આવી નહિ. શોડી વારમાં ખબર પડી કે શહેરની બસ સર્વિસના ડ્રાઇવરો અને કંડક્ટરો અચાનક હડતાલ પર ઉત્તરી ગયા છે. મેં તરત જ રિક્ષામાંબેસીને શાળા તરફ પ્રયાણ કર્યું. મારી રિક્ષા બરાબર છન્કમટેક્સ ઓફિસ પાસે પહોંચી ત્યાં એકાએ મિનિટમાં જ સિઝનલ મળી ગયું. રિક્ષા ડ્રાઇવર રિક્ષા દોડાવી મૂકી.

➢ બરાબર એ જ વખતે એક ડોશીમા સિઝલ જોયા વગર રસ્તો કોસ કરતાં હતાં, અચાનક તે અમારી રિક્ષા સાથે અથડાઈને નીચે ગબડી પડ્યાં. તેમના કપાળમાં ફૂટપાથની ધાર વાગ્દી અને તેમાંથી લોહી વહેવા લાગ્યું. જોતજોતામાં લોકોનું ટોળું ભેગું થઈ ગયું. સદ્ગાર્યે ટોળામાં મારા પિતાજીની ઓફિસમાં નોકરી કરતા દયારામકાકા પણ હતા. તે મને ઓળખી ગયા. અમે બંનેએ ડોશીમાને અમારી રિક્ષામાં બેસાડ્યાં અને તેમને દવાખાને લઈ ગયાં. સદ્ગાર્યે તેમને થયેલી ઈજા ગંભીર ન હતી. દાક્તરે તેમને તાત્કાલિક સારવાર આપી. તેમનું સરનામું પૂછીને અમે તેમના ઘરે મૂકી આવ્યા. આ બધી વિધિ કરવામાં લગભગ બે-ત્રણ કલાક નીકળી ગયા. અને હું પરીક્ષા ન આપી શક્યો.'

8. સૂચના મુજબ કરો.

(1) નીચે આપેલ શબ્દકોષકમાંથી વિશેષજ્ઞ શોધીને તેની યાદી બનાવો.
(હોશિયાર, પહેલો, કાળું, સકેદ, ત્રણ, ગરીબ, છેલ્લો, મોટે, નાનો)

ભા	ઝ	ડ	પ	થી	આ	લા	લ
હો	લા	સ	સુ	સ	વા	ટા	ત્રણ
શિ	ના	નો	સુ	છે	લલો	ખુ	તુ
યા	ફ	મો	ટો	જ	ગ	રી	બ
ર	ચ	પાં	દ	ં	પ	ત્ર	ણ
ક	ના	નો	કા	ગ	વિ	નો	દ
પ	હે	લો	ળુ	ર	સ	કે	દ

(2) તમે શોધેલાં વિશેષણોનો વાક્યપ્રયોગ કરો.

- (1) રાહુલ હોશિયાર છોકરો છે.
- (2) તે વર્ગમાં સૌથી પહેલો આવે છે.
- (3) કાળું પાટલૂન તેને ગમે છે.
- (4) તેને સફેદ રંગ ગમે છે.
- (5) તેને ત્રણ ભાઈ છે.
- (6) તે ગરીબ છે.
- (7) વર્ગમાં તેનો ક્યારેય છેલ્લો નંબર આવતો નથી.
- (8) તે ઘરમાં મોટો છે.
- (9) તેનો નાનો ભાઈ પણ બણે છે.

(3) તમે બનાવેલાં વાક્યોમાં રહેલા વિશેષણની સામે તેનો પ્રકાર લખો.

➤ વિશેષણોનો પ્રકાર :

(1) ગુણવાચક વિશેષણો - કાળું, હોશિયાર, સક્રેદ, ગરીબ, મોટો, નાનો

(2) સંખ્યાવાચક વિશેષણો - પહેલો, ત્રણ, છેલ્લો

(4) બધાં વાક્યોને ચોક્કસ કરી ગોઠવી એક ફકરા સ્વરૂપે લખો.

➤ રાહુલ હોશિયાર છોકરો છે. તે ગરીબ છે. તેને ત્રણ ભાઈ છે. તે ઘરમાં મોટો છે.
તે વર્ગમાં સૌથી પહેલો આવે છે. તેનો નાનો ભાઈ પણ ભણે છે. તે કાળું
પાટલૂન પહેરે છે. તેને સક્રેદ રંગ ગમે છે. વર્ગમાં તેનો ક્યારેય છેલ્લો નંબર
આવતો નથી.

9. નીચે આપેલાં વાક્યો જે કાળમાં લખાવેલાં છે એના કરતાં જુદા કાળમાં લખો.

(1) બચુડાના મામા મામલતદાર હતા.

➢ બચુડાના મામા મામલતદાર છે. (વર્તમાનકાળ)

(2) હું પરીક્ષામાં પહેલો નંબર લાવીશ.

➢ હું પરીક્ષામાં પહેલો નંબર લાવ્યો હતો. (ભૂતકાળ)

(3) એ તો હિન્દુસ્તાનના પિતા હતા.

➢ એ તો હિન્દુસ્તાનના પિતા છે. (વર્તમાનકાળ)

(4) સાંજના સાત થવા આવ્યા હતા.

➢ સાંજના સાત થયા છે. (વર્તમાનકાળ)

(5) સાંજ થવા આવી છે.

➢ સાંજ થઈ ગઈ. (ભૂતકાળ)

10. તમારા ગમનાં પાદર, નદી, તળાવ, ખંઝું, એતર વગેરેની મુલાકાત લો. આ બધામાં તમને ગમતા દ્રશ્ય વિશે દસ વાક્યો લખો.

મને ગમતું દ્રશ્ય

- જ્યારે હું એતરમાં ગયો ત્યારે એતરમાં પાક લહેરાઈ રહ્યો હતો. પંખીઓ. એતરમાં તૈયાર થયેલા દાણા ખાવા માટે ઊડાઊડ કરતાં જોવા મળતા હતાં. પંખીઓનો કલશોર એતરના વાતાવરણને મનોહર બનાવી દેતો હતો. ક્યાંક આંબા વાવેલા હતા. એતરની હરિયાળી ફુદયને અનેરું સુખ આપતી હતી. મને થયું કે ધરતી એક જ છે, છતાં આપણા માટે ઉપયોગી એવું કેટલું અહીં પેદા થાય છે. લીલાઇમ એતરનું આ દ્રશ્ય મને હંમેશાં ચાદ રહી જાશે.

THANKS

FOR WATCHING